

Neither seen nor heard

'Oh, really? The Swimming Club building was by Ponseti?' I believe the breakwater has been far more present than the work of recognising other nearby neighbours.

The construction by Martínez Lapeña and Torres evolves from the section and the overlapping through a window-building of the near edge of the swimming pool with the distant horizon line. In an abstract way, the section of the breakwater is thus modified: the ground level is raised and the building disappears from the site.

The funicular tower in the port eliminates any discussion on dimension in this place. Having it at your back, it is better not to move. This tower does not allow you to think about other neighbours. The initial relationships are disproportionate: the enormous height and the breakwater horizon.

In the notion of interior window in the new building and in the double terraces in the attic of Ponseti's building is where precise ideas evolve. Nevertheless, they are buildings whose characters differ widely. In his presentation report, Ponseti said that the architect 'has made the club building as if it were another member, supplying ideas for a work in common.' It was a building constructed through a great effort of identification with the entity and after long discussions with the State. It is one of those buildings that follows the success of a group of swimmers in the sixties.

Now the relationships with the site and with the client are determined by a far more abstract need: engagement in sport in a place protected by distant references. At no time has the building trusted what might happen around.

Both buildings are oriented in the same direction,

Ni vist, ni sentit

Ah sí? Era de Ponseti l'edifici del Club Natació?

Crec que el lloc mateix de l'escullera ha passat aquí molt per sobre del treball de reconèixer uns veïns pròxims.

La construcció de Martínez Lapeña i Elías Torres es forma des de la secció i en el procés de solapar-se, a través d'un edifici-finestra, l'extrem pròxim de l'aigua de la piscina amb l'horitzó del mar. En aquesta operació es modifica de forma abstracta la secció de l'escullera: s'hi desplaça el nivell del terra a una cota superior i l'edifici desapareix del lloc.

La torre del telefèric del port és qui elimina qualsevol discussió sobre les dimensions d'aquest lloc.

Si la tenim a l'esquena més val no moure's. Aquesta torre no deixa pensar en altres veïns. Les primeres relacions són desmesurades: l'enorme alçada i l'horitzó de l'escullera.

En aquesta noció de finestra interior, en el nou edifici i en les dobles terrasses de l'àtic de l'edifici de Ponseti, s'hi desenvolupen idees precises. Malgrat tot, són edificis allunyats a causa del seu caràcter.

Ponseti deia en la seva memòria de presentació que l'arquitecte "ha fet l'edifici com un soci més, aportant idees per a una obra en comú". Fou un edifici construït gràcies a un gran esforç d'identificació amb l'entitat, i amb un llarg treball de discussió amb l'Estat. És un d'aquests edificis que segueix els èxits esportius d'un grup de nadadors dels anys seixanta.

Ara, les relacions amb el lloc i amb el client es proposen des d'una necessitat molt més abstracta: una pràctica esportiva dins d'un lloc protegit per referències llunyanes. En cap moment l'edifici no ha confiat en el que pugui passar al seu voltant.

Tots dos edificis apareixen amb la mateixa orientació, amb volumetria similar, paral·lels davant l'escullera,

are similar in volume —parallel in front of the break-water, they defend their isolation, their separation, their sense of inner seclusion. It is the attitude of someone contemplating the sea in solitude, closely following its successive changes.

There is a strange definition of the in front and the behind in this place. The perception of relationships has to search for other instruments. What will be the function when the building is completed is now offered by the construction. The construction gives back to the site its landscape condition, where it is possible to observe and comment. An impression is thus formed which could be described through light being split up in the small scale of the pieces. Transparency and refraction, almost as an imitation of the horizon, dissolve as if in a post-impressionist canvas. We are at a moment of camouflage, in which the construction develops patterns much more complex than the building itself. Perception takes place in an ambiguous way, its limits fading. The courtesy visit to the neighbour has yet to be made. The new building, which has just arrived on holiday, still does not know if it will be able to stay. For the moment, it grows at the feet of the tower...

defensant el seu aïllament, la seva separació, el seu sentit de recolliment interior: l'actitud de qui contempla el mar en solitari seguint-ne amb atenció els canvis successius.

És estranya la definició del davant i el darrera en aquest lloc. La percepció de les relacions ha de buscar altres instruments. El que en un edifici acabat serà el propi funcionament ara ho ofereix la construcció. La construcció retorna al lloc la condició de paisatge on és possible observar i comentar.

Es forma així una impressió que podria descriure's a través del fraccionament de la llum en la petita escala de les peces. La transparència i la refracció, quasi com si imitessin l'horitzó, es dissolen com en una tela postimpressionista.

Som en un moment de camuflatge, on la construcció desenvolupa *patterns* molt més complexos que l'edifici mateix. La percepció es fa de forma ambigua, fent desaparèixer els límits.

Encara no s'ha fet la visita de cortesia al veí.

El nou edifici, que ara arriba de vacances, encara no sap si podrà quedar-s'hi.

De moment, creix als peus de la torre...

note

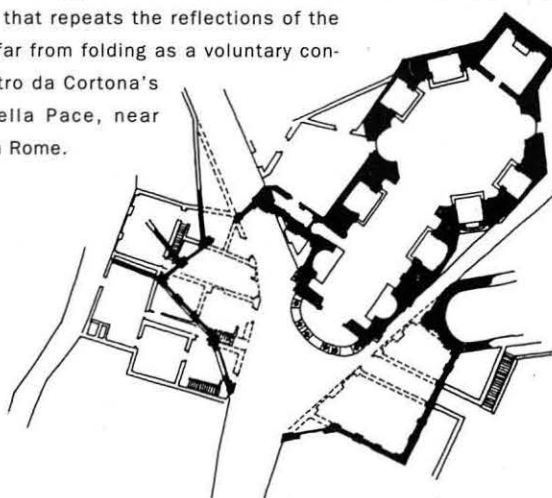
Beyond these texts I should like to comment on how the buildings, though conceived for highly specific conditions in a given place, tend to come out and go off in search of far more distant, and less mimetic, types of relationship.

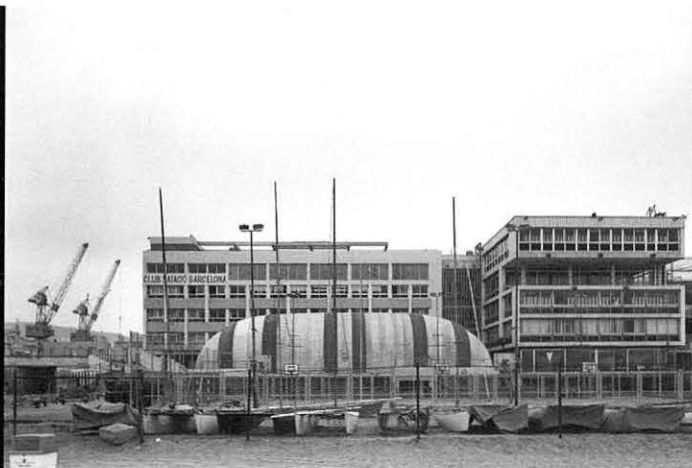
In both works there is an ironic stance regarding what went before, a subtle game with time. Nobody can say who was first. To enter furtively like slippers on the feet of a gigantic tower; or to stick to the curtain wall that repeats the reflections of the sky... They are far from folding as a voluntary construction in Pietro da Cortona's Santa Maria della Pace, near Piazza Navona in Rome.

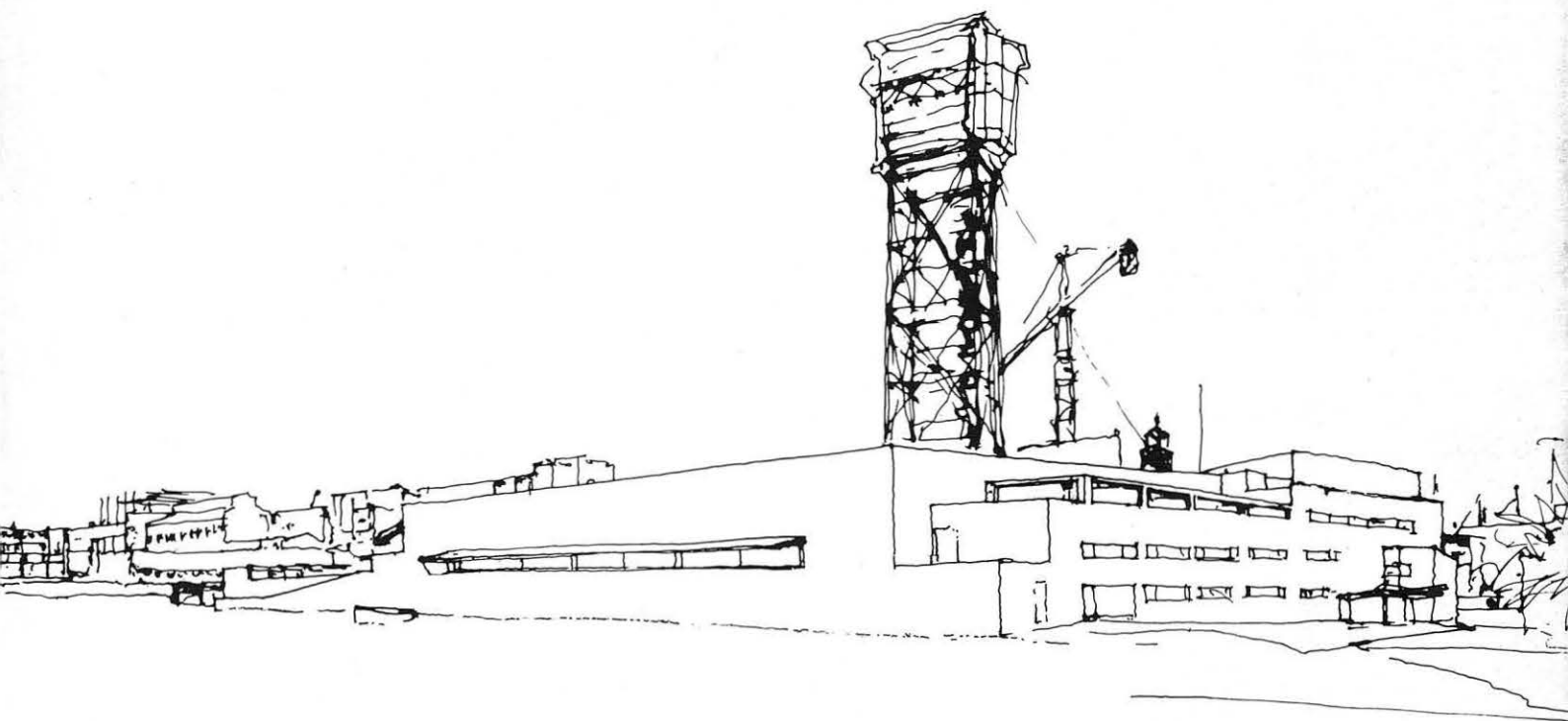
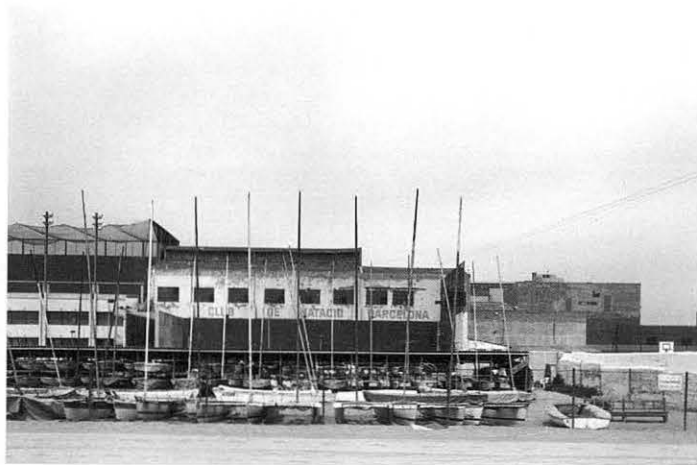
nota

Darrera d'aquests textos, m'interessa de comentar com els edificis, tot i pensats per a condicions molt concretes en un lloc, tendeixen a marxar, a sortir, a buscar un tipus de relacions molt més llunyanes; i menys mimètiques.

En tots dos treballs hi ha una ironia sobre el que els precedeix, un joc subtil amb el temps. Ningú no podrà dir qui va ser el primer. Entrar-hi sigilosament com unes sabatilles als peus d'una torre gegantina; o enganxar-se al mur cortina que repeteix els reflexos del cel... Estan molt lluny del plegar-se com a construcció voluntària a Santa Maria della Pace de Pietro da Cortona, a prop de la Piazza Navona, a Roma.

Platje de la Barceloneta

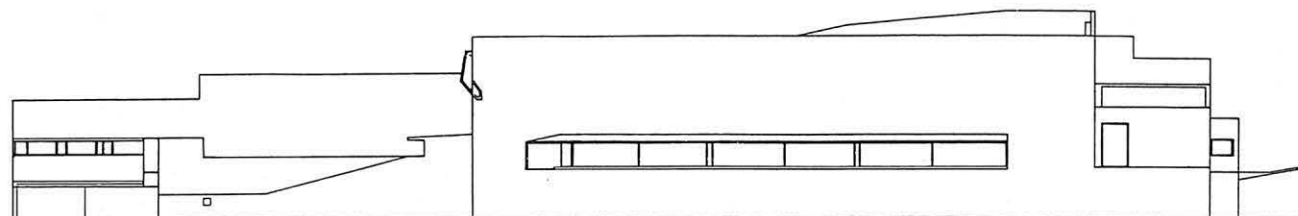
Piscina Barceloneta (en executió) Arquitectes J. A. Martínez Lapeña, E. Torres Tur

Club Natació Barcelona (1969) Arquitecte Miquel Ponseti

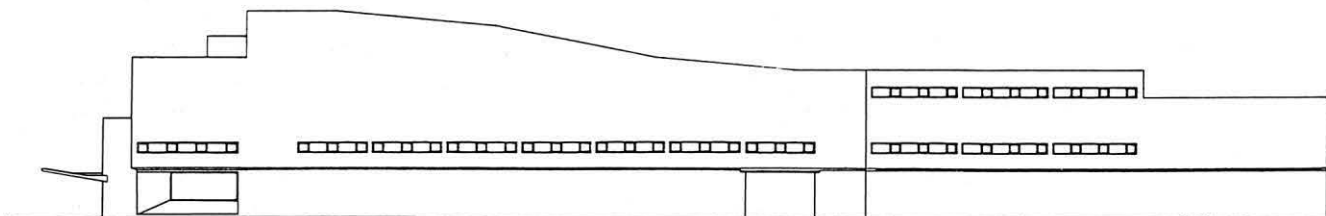
José Antonio Martínez Lapeña
Elías Torres Tur

Piscina a la Barceloneta

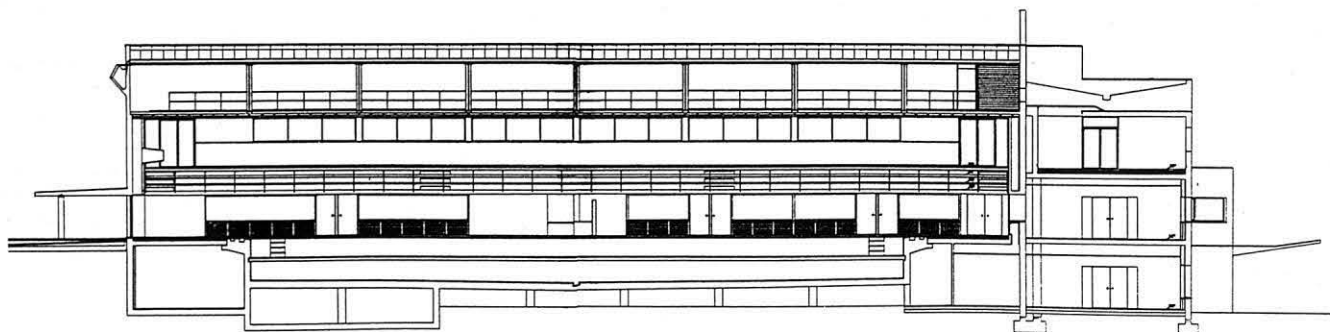
swimming pool
in La Barceloneta

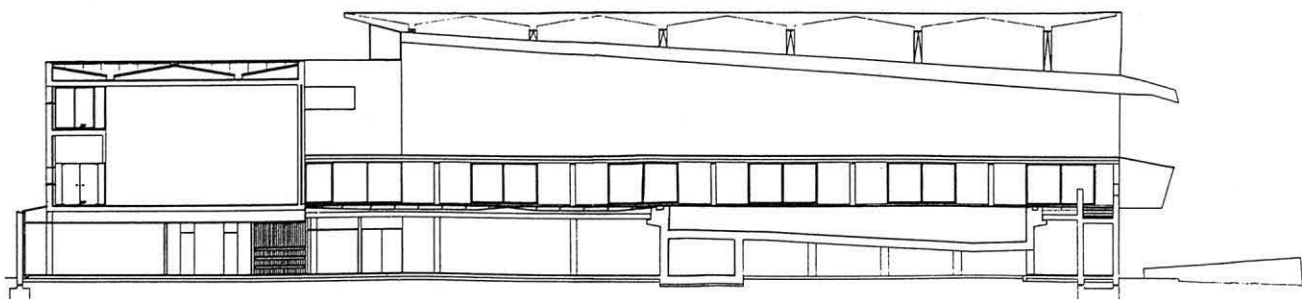
Alçat sudest. Southeast elevation

Alçat nordoest. Northwest elevation

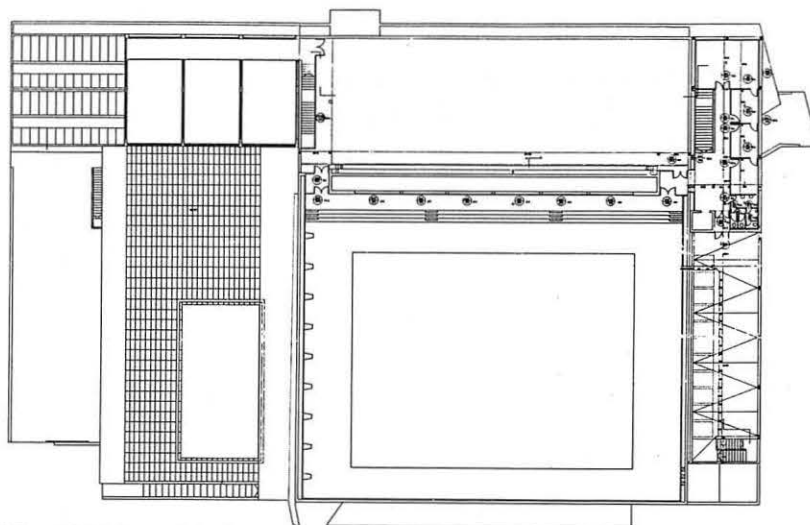
Secció longitudinal per piscina coberta.
Longitudinal section trough indoor pool

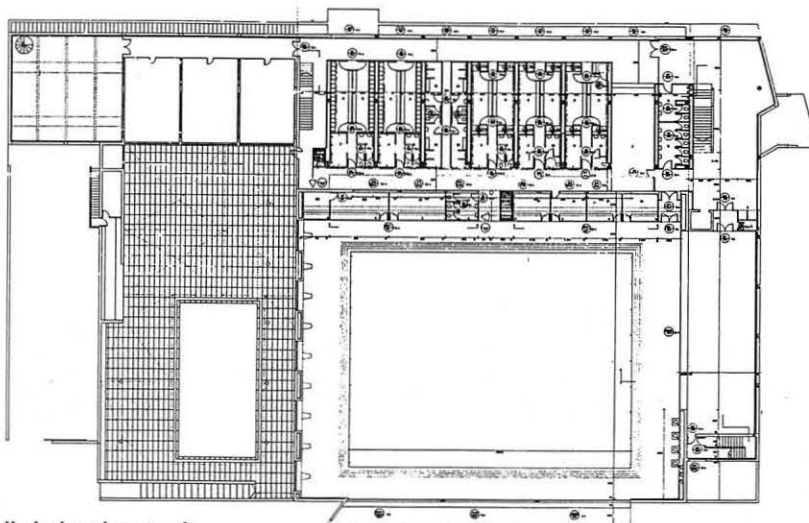
Secció transversal per piscina descoberta.
Cross section trough open-air pool

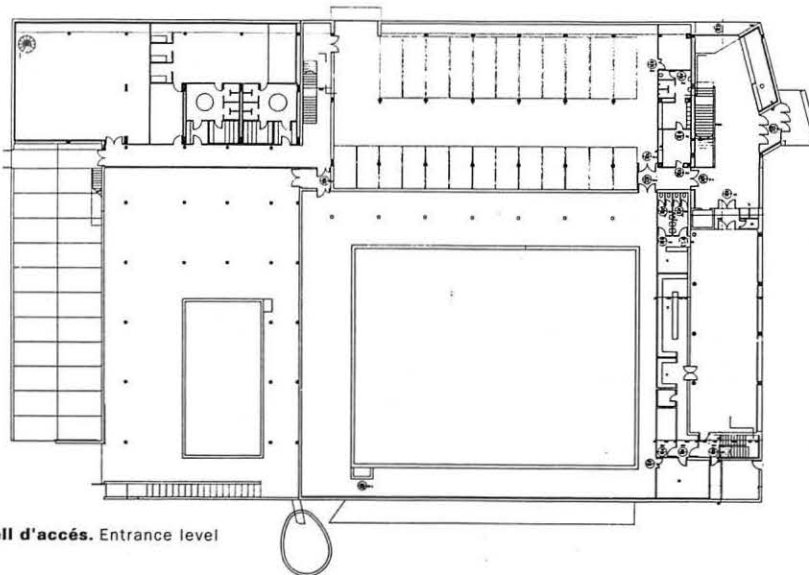
Col·laboradors. Collaborators **I. Alday, J. Borobio, V. Argilaga, A. Camps, M. Caldés, J. Coll, G. Ferré, A. Frediani, M. García, D. Juárez, C. Muro, D. Ojeda, B. Pérez, I. Rodríguez, Q. Rosell, N. Vives Maurici Díaz Correa** (Arq. tècnic), **Gerardo Rodríguez-Static** (Estructura. Structure)
 Projecte. Design **1988-1992** (En construcció. Under construction) | Fotografies. Photographs **Jordi Bernadó**

Nivell frontó. Pelota court level

Nivell piscines i vestuaris.
 Swimming pools and changing rooms level

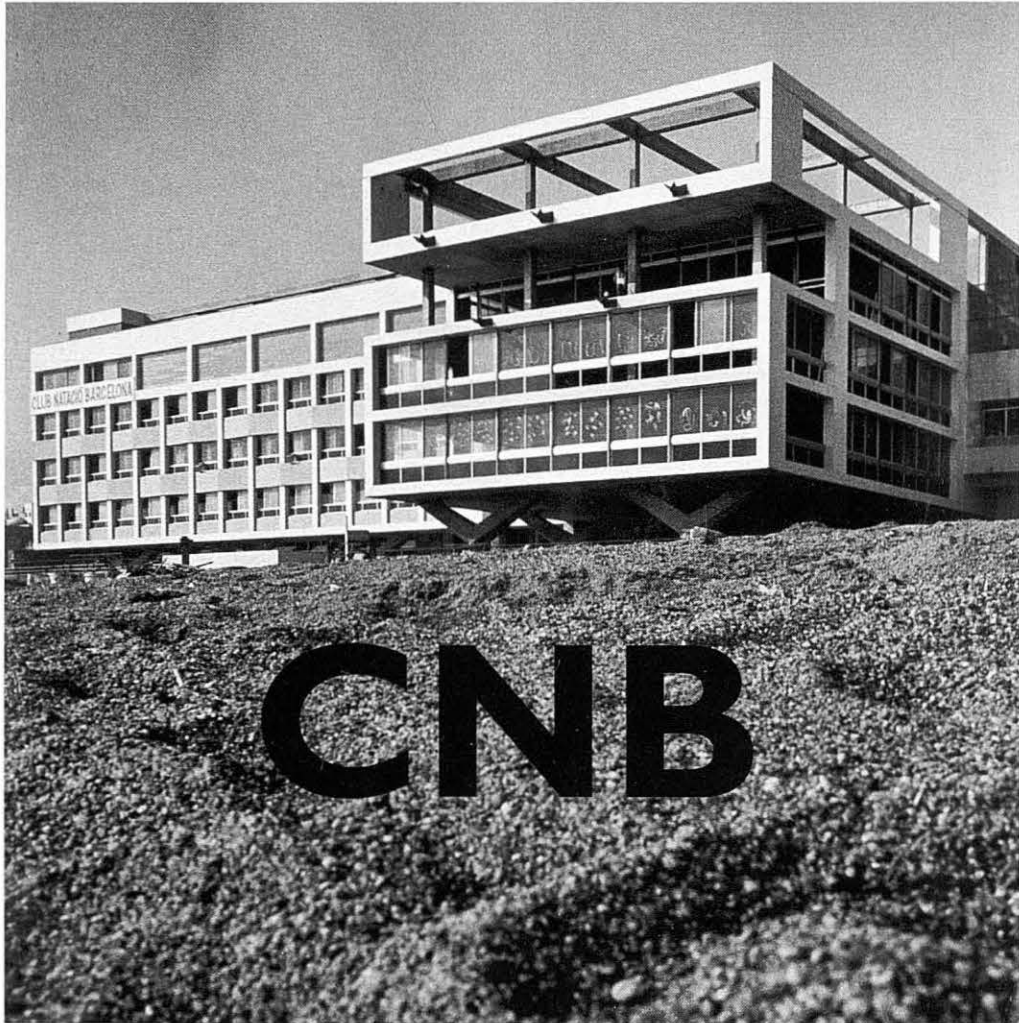
Nivell d'accés. Entrance level

La platja de ceràmica de la piscina s'aixeca quatre metres sobre el nivell de la platja de sorra. Una única obertura longitudinal relaciona visualment la superfície d'aigua dolça amb el mar. Un club, un restaurant, els vestuaris, un aparcament, una piscina a l'aire lliure amb un bar exterior i un frontó són els complements de la piscina coberta. Tot això realitzat en formigó, amb alguns detalls L.C. que exigeixen l'acabat japonès "tadaoandà". (La vitalitat de Chandigarh hi és també present, en la imperfecció del seu formigó.)

The tile deck of the swimming pool is raised 4 m. above the sand beach. The only longitudinal opening creates a visual relationship between the surface of the fresh water with the sea.

A club, a restaurant, the changing rooms, a car park, an open-air swimming pool with an outside bar and a pelota court complement the indoor pool. All in bare concrete with a few L.C. details, which requires the Japanese "Tadaoandian" finish.

(The vitality of Chandigarh lies also in the imperfection of her concrete)

Club Natació Barcelona

The architect Ponseti joined the Barcelona Swimming Club when he was fourteen years old. Like so many other things in the Barcelona of the thirties, the Club was a magnificent place, where people could swim, play pelota, take part in track and field events or simply sunbathe. The Club was also a civic and cultural centre. Here Dr. Gallart, Dr. Prim, Dr. Trueta and a host of other doctors, lawyers, architects and professionals played hand pelota. Here members of the bourgeoisie and the middle classes, shopkeepers, artisans, workers, anybody who could afford ten pesetas a month, kept fit, swam, argued, vied with each other for a ball, and talked about Soldevila, Carner, Segarra, Nin, Surrealism and Impressionism.

Once the war was over the Club had become as poor as all other entities, but all the administrative boards had ideas for improvement. In July 1936, only a few days before the military uprising, a project had been presented and rejected for a fifty-metre long swimming pool inside the city. In 1953 the architects Mestres Fossas and González Esplugas drew up a project for the overall remodelling of the Club, and in 1956 another attempt was made to provide the city with an Olympic swimming pool, this time designed by Ponseti. Meanwhile, the membership of the Club increased and a few works were carried out. As from 1960 Ponseti assisted the different boards in their endeavours to improve the premises. Finally, towards the end of 1964, the Club decided to carry out major extension and refurbishment works. The first to be built was a children's pool, and in 1967 a detailed project was submitted with the following programme:

1. A new clubhouse almost stretching into the sea with a bar and outdoor terrace on the ground floor. On the floors above, the administration, a room for members' meetings and cultural gatherings, reading room, library, trophy room and commissions hall. On the top floor, the restaurant with both indoor and outdoor terraces.
2. A new building backing onto that of the old indoor swimming pool —whose tiers would be replaced— would house the showers, children's changing rooms, changing rooms for visiting teams, women's changing rooms and a large gymnasium with a high enough ceiling for the practise of different sports.

Furthermore, there were staff services, spaces for new mechanical installations and a first aid room.

The buildings were completed around 1969. Many problems had to be solved in the project. For example, the most had to be made of everything that could be

L'arquitecte Ponseti es va fer soci del Club Natació Barcelona quan tenia catorze anys.

El Club era un centre magnífic, com tantes coses ho eren a Barcelona aquells anys trenta. S'hi feia natació, s'hi jugava a frontó, s'hi feia atletisme i s'hi prenia el sol. Era un centre on s'hi feia tot això i molt més: era un centre de civisme, de cultura i d'amistat. Allà, el Dr. Gallart, el Dr. Prim, el Dr. Trueta i tants i tants metges, advocats, arquitectes i professionals jugaven a pilota a mà. Allà, grans i petits burgesos, comerciants, menestrals i obrers que podien estalviar deu pessetes mensuals feien salut i nedaven, discutien i es barallaven per la pilota, parlaven d'en Soldevila, d'en Carner, d'en Segarra i d'en Nin, o d'art surrealista i d'impressionisme.

Acabada la guerra, el Club —pobre, com totes les entitats— anà sobrevivint. Totes les Junes tenien idees de millora. Ja el juliol del 36, pocs dies abans de la sublevació militar, s'havia presentat i rebutjat un projecte de "piscina de 50 m. dins la ciutat", en uns terrenys de l'illa Còrsega-Rosselló-LLúria-Bruc. L'any 53 els arquitectes Mestres Fossas i González Esplugas fan un projecte de remodelació general del Club. I l'any 56 es torna a plantejar de fer una piscina olímpica a la ciutat, aquesta vegada projectada per en Ponseti.

Mentrestant, el Club va augmentant el nombre de socis i fa obres: les que pot. A partir de l'any 60 ja és en Ponseti qui ajuda les Junes en els seus dissenys de millora dels edificis. Finalment, a les acaballes de l'any 64, el Club es decideix a fer grans obres d'ampliació i de remodelació. Es comença construint una piscina infantil, mentre es redacta el projecte detallat, que es presenta al soci el març del 67. Heus-ne ací, a grans trets, el programa:

1. Un edifici nou, que s'endinsarà cap al mar, allotjarà: a la planta baixa un bar amb terrassa exterior; als pisos, dependències per l'administració, la direcció i oficines, sala d'estar per a reunions de socis i tertúlies, sala de lectura, biblioteca, sala de trofeus i sala de comissions; i, a l'àtic, el restaurant, amb terrasses cobertes i descobertes.
2. Un edifici nou que s'adossarà a l'edifici de la vella piscina coberta, previ enderroc i reconstrucció de les grades, que allotjarà: dutxes per a la piscina, vestuaris infantils, vestuaris per als equips forasters, vestuari de la secció femenina, vestuari dels socis antics, i un gran gimnàs amb alçària suficient per a la pràctica de tota mena d'esports. A més de tot això, serveis per al personal, espais per a les noves instal·lacions i infermeria d'urgència.

Els edificis van ser acabats cap a l'any 69.

El projecte va haver de resoldre molts problemes. Ja sé que em direu que sempre hi ha problemes per resoldre, en un

salvaged from the old club buildings, and this led to great disorder, the worst possible confusion of levels. And there was very little space.

Like all architects, when Ponseti began to work on a project he would say: this won't fit... But sometimes they are right, and this was a case in point. The secretary, Carbonell, provided the daring mind that helped to solve one of the problems: if you haven't got room for everything, extend the office building towards the sea, and that's it. Many fearful comments were made about the Y-shaped pillars which characterise the ground floors of the buildings. These allowed the foundations to be grouped in firm bunches, should they be affected by the action of waves... The load of the floors above was borne by the "horns" of the Y and the ensuing thrust absorbed by guys which also acted as flat girders... Amusing but committed games.

A few years passed, and a new board took over. And, like all new boards, they had new ideas. New and great ideas. The newer the board, the greater the ideas. And thus it was that the new president, the new secretary and the member responsible for works began to gush forth ideas; and Ponseti to gush forth sketches. This began in 1978, and continued until 1982, when the complete design of the new premises was submitted for approval. The existing buildings had a total surface area of 5,820 square metres, which with the new additions increased to 7,470. The old terraces occupied 2,275 m²; the new ones a further 3,110.

This particular board lasted for under a year: the president saw fit to call for new elections in order to have four more years' leeway in which to complete his project. But he lost them.

The first thing the new board decided to do was to reject the project approved by their predecessors. Ponseti visited the new president to explain that he had not been paid even the expenses he had incurred during the three years in which he was drawing up the project. The president replied that it was up to the previous president to pay him, since it seemed that the project was his. The anecdote is a revealing one. To work is good. To work well is our duty. But to work without getting paid is ridiculous and a fraud.

Consequently, remember my friends that it is better to lose a commission due to initial disagreements about the conditions of the contract than to work and then argue later, or even not get paid... or get paid after fourteen years.

edifici. Pel que fa als edificis vells del Club, si tenien quelcom d'aprifitable calia aprofitar-ho, cosa que duia al més gran desmanec, a la pitjor confusió de nivells, i deixava molt poc espai.

En Ponseti, com tots els arquitectes quan comencen a treballar, sempre deia el mateix: "Això no hi cap...". Però a vegades tenia raó, i aquesta vegada en tenia. El secretari, en Carbonell, fou la ment atrevida que ajudà a resoldre un dels problemes: "Avança l'edifici d'oficines cap al mar, si no t'hi caben les coses, i ja està."

Foren nombrosos els comentaris temorencs sobre els pilars en Y que caracteritzen els suports de la planta baixa dels edificis. Aquestes Y permetien que els pilots dels fonaments es poguessin aplegar en manats fermes, en cas que mai arribessin a afectar-los les onades. Les càrregues dels pisos de sobre carreguen sobre les banyes de les Y, i les empentes a què donen lloc s'absorbeixen amb tirants que fan alhora de jàsseres planes... Jocs divertits... i compromesos.

Passaren uns quants anys, pocs, i un bon dia arribà una nova Junta. I, com tota nova Junta, tingué noves idees. Noves i grans. Més grans les idees com més nova la Junta. I així fou com el nou president, el nou secretari i el vocal d'obra començaren a dollejar idees. I en Ponseti començà a fer croquis.

Això començava cap a l'any 78. El projecte bàsic es presentà definitivament l'any 82. Els edificis existents tenien, en total, 5.820 metres quadrats i, els nous augmentaven aquests metres en 7.470. Les terrasses antigues ocupaven 2.275 m² i les noves 3.110 més.

Faltava poc menys d'un any per que la Junta acabés el seu mandat, i el President considerà oportú de convocar noves eleccions per tenir quatre anys més de coll per acabar el seu projecte. Així ho va fer, però les va perdre.

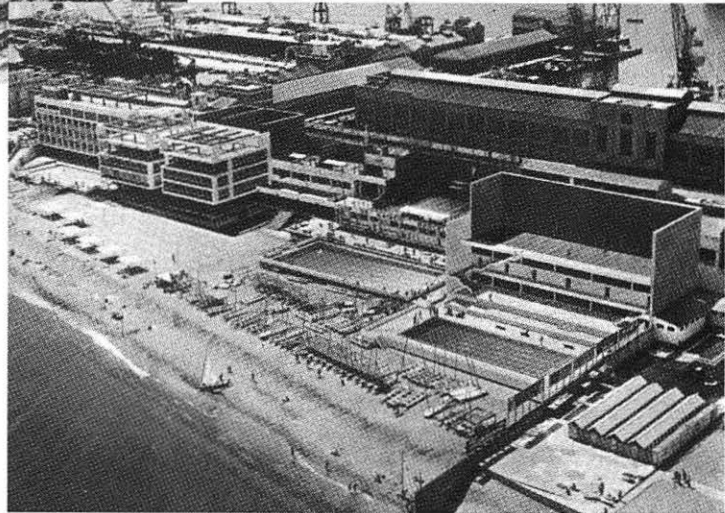
El primer que decidí la nova Junta fou rebutjar el projecte aprovat. En Ponseti visità el nou President i li exposà el fet que ell encara no havia cobrat ni tan sols les despeses que li havia ocasionat la redacció del projecte durant tres anys.

-Que us les aboní l'anterior President, ja diu que el projecte és seu!

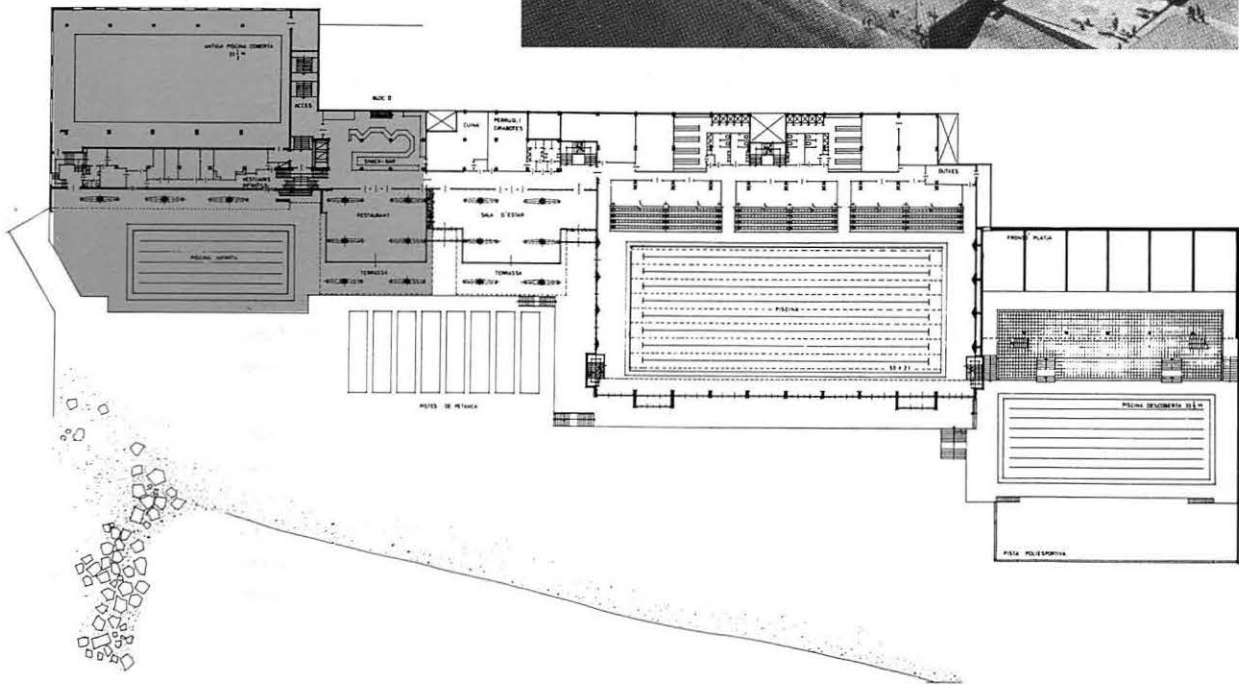
L'anècdota és força alliçonadora. Treballar és bo. Treballar bé és el nostre deure; però treballar sense cobrar és una bestiesa i una estafa. Per tant, recordeu amics, que més val perdre un encàrrec per discussions inicials respecte de les condicions del contracte, que treballar i haver-les de discutir més tard o, fins i tot, acabar per no cobrar...o cobrant al cap de catorze anys.

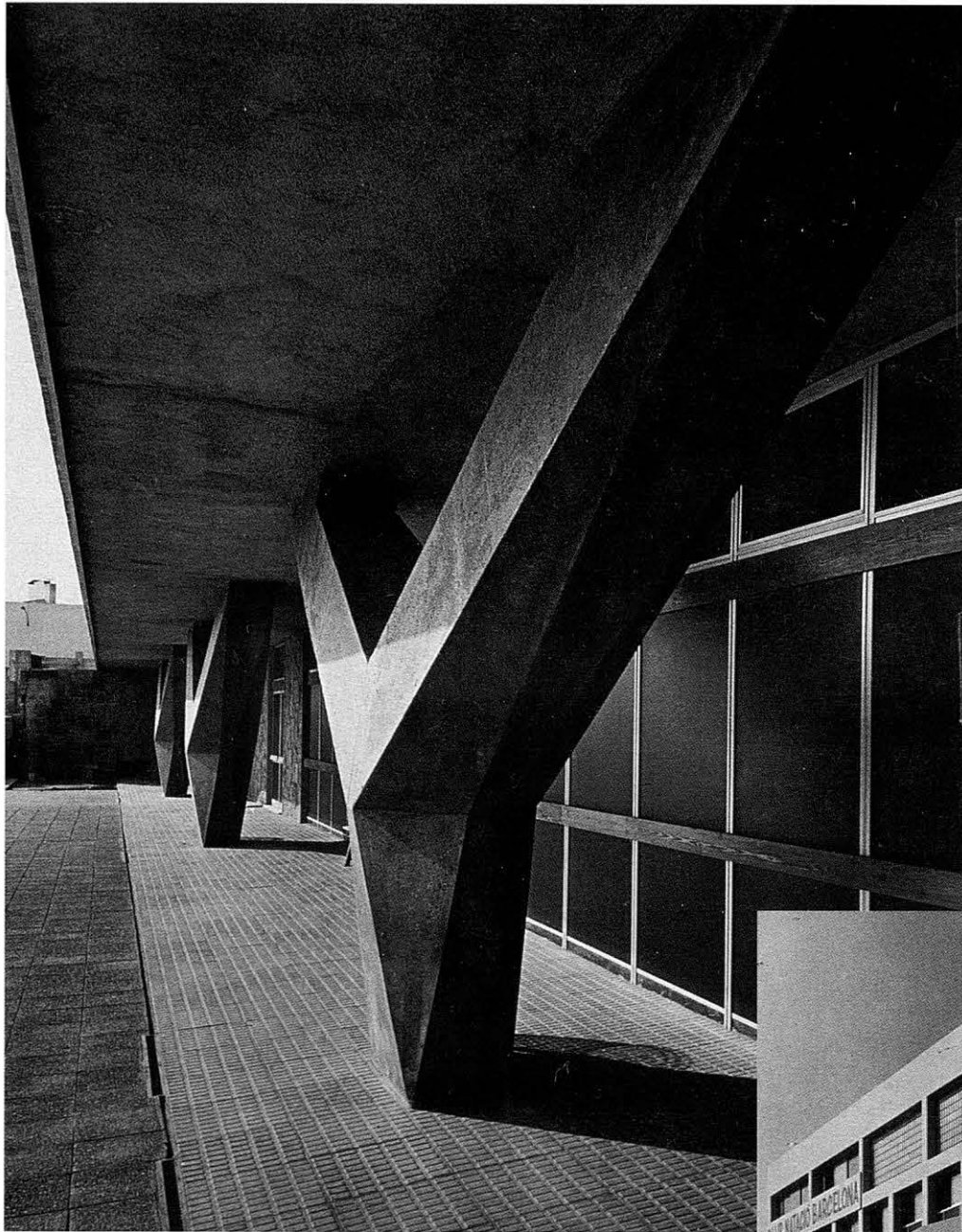

**Estat actual i
fotomontatge del
projecte
d'ampliació**

**Zona construïda
segons el primer
projecte (1967)
—amb trama—
i projecte d'ampliació
(1981)**

**"La nova filosofia necessita
manifestar-se amb unes altres
normes. I ho fa amb l'obra
d'Alvar Aalto, que sap recollir
tot allò que el pur racionalisme
no podia donar."**

"The new philosophy must be
revealed with other laws. It finds
them in the work of Alvar Aalto, who
was able to gather what pure
rationalism could not offer."

M. Ponseti

